

Küresel Düşün Yerel Davran: Mikro Temelli Sürdürülebilir Yerel Kalkınma

Think Global Move Local: Micro Based Sustainable Local Development

Didem BALKAYA¹ Filiz KUTLUAY TUTAR² Nur Funda TUTAR³

¹ Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi, Niğde, Türkiye (Corresponding Author)

² Doç. Dr.; Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi, İktisadi Ve İdari Bilimler Fakültesi, İktisat Bölümü, Niğde, Türkiye

³ Erciyes Üniversitesi, Kayseri, Türkiye

ÖZET

Yerel ekonomik kalkınmanın sağlanması için yapılan uygulamaların temel amacı elde bulunan kaynakların etkin ve verimli kullanılmasıdır. Ülkeler stratejik yerel kalkınma politikalarıyla birlikte ekonomik kalkınmada sürdürülebilirliği sağlayabilirler. Uygulanan yöntemler birimden bütüne doğru kalkınmayı hedeflediği için bu aşamada yapılacak olan plan ve programların küresel ölçüğe uygun olması hayati önem taşımaktadır. Sürdürülebilir yerel kalkınmanın temel amacı mikro ölçekte her birimin ihtiyaçlarına cevap vererek makro ölçekte de bu durumun devamlılığının sağlanmasıdır. Mikro bazda uygulamaların daha etkin kontrol edilebilmesi için bazı temel araçlar kullanılmaktadır. Bunlardan en yaygın olanları bölgesel kalkınma ajansları, kent ekonomisi formu, KOSGEB, sürdürülebilir şehirler, sıfır atık, İŞGEM, sivil toplum kuruluşları, kooperatifler, kümeler ve kent konseyleridir. Çalışmada bu uygulamalar incelenmiş ve mikro temelli sürdürülebilir yerel kalkınmanın yapılan uygulamalar kapsamında güçlü ve zayıf yönleri tespit edilmiştir. Yapılan analiz sonrasında mikro temelli sürdürülebilir yerel kalkınmanın özellikle kırsal kesimin ekonomiyeye katılımına ve yeni girişimcilerin teşvik edilmesinde büyük destekler sağladığı ortaya çıkmıştır. Ancak finansal desteklerin kısıtlı olması ve teknolojinin henüz istenilen seviyede kullanılmaması mikro temelli sürdürülebilir yerel kalkınma hızını yavaşlatmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Sürdürülebilirlik, Yerel Kalkınma, Ekonomik Kalkınma, Kalkınma Araçları, Türkiye.

ABSTRACT

The fundamental goal of the initiatives to promote local economic development is to make the best use of the available resources. Strategic local development strategies can help countries achieve economic development sustainability. Because the methods used seek to go from the unit to the whole, it is critical that the plans and programs developed at this level are consistent with the global scale. The primary goal of sustainable local development is to fulfill the demands of each unit on a micro scale while ensuring the continuity of this scenario on a macro scale. Some fundamental tools are utilized to more effectively regulate applications on a micro scale. Regional development agencies, urban economy forms, KOSGEB, sustainable cities, zero waste, İŞGEM, non-governmental organizations, cooperatives, clusters and city councils are the most frequent. These applications were explored in the study, and the benefits and shortcomings of micro-based sustainable local development were identified. Following the investigation, it was shown that micro-based sustainable local development provides significant assistance, particularly for the engagement of rural regions in the economy and the encouragement of new entrepreneurs. However, a lack of financial resources and an inability to employ technology at the appropriate level are limiting the rate of micro-based sustainable local development.

Keywords: Sustainability, Local Development, Economic Development, Development Tools, Turkey.

1. GİRİŞ

Yerel kalkınmada sürdürülebilirliğin sağlanması ekonomik, sosyal, kültürel ve çevresel olarak yaşamın her alanında refahın artırılması ve gelişme sağlanması ile mümkün olabilir. Türkiye 1980'li yıllardan itibaren küreselleşen dünyaya daha hızlı uyum sağlamış ve geleneksel kalkınma yaklaşımlarından uzaklaşarak yerel kalkınma anlayışını benimsemeye başlamıştır. Geleneksel kalkınma anlayışından farklı olarak yerel kalkınma anlayışı, mikro boyutta uzmanlaşmayı, ilerlemeyi ve uluslararasılaşmayı hedeflemektedir. Bu doğrultuda öncelikle küçük ölçekte işletmelerin, kentlerin, bölgelerin gelişimi desteklenecek ve bu durum makro boyutta kalkınmanın hızlanmasını sağlayacaktır.

Başarılı bir yerel kalkınmanın bazı aşamaları vardır. Bunlar; bölgenin eksiklerinin ve ihtiyaçlarının tespit edilmesi, var olan kaynakların ve imkanların tespit edilmesi, olası fırsatların ve tehlikelerin tespit edilmesidir. Ayrıca etkili bir yerel kalkınma da diğer unsurlarda; mevcut toplumun, işletmelerin, istihdam edilen kişilerin ve istihdam potansiyelinin, işçinin ve işverenin temel sorunlarının, ele alınan bölgeye ait güçlü ve zayıf özelliklerin bilinmesidir. Bu sayede mikro bazlı etkili stratejik hedef belirlenebilir (Bozdereli, 2018: 33).

Yerel kalkınmada sürdürülebilirliği sağlamak için yapılan tüm işlerde amacın küresel sürdürülebilirlik olması "küresel düşün ve yerel davran" felsefesi olarak kabul edilmektedir. Bu sayede harekete geçilen her alanda yapılan çalışmaların kalitesi ve etkisi, küresel ölçüğe uygun hale getirilmiş olacaktır. Bu konuya açıklık getirecek olursak örneğin; yoksul kadın girişimcilerin toplumda yaşadıkları eşitsizliklerin önüne geçilmesi ve kuracakları işlerde desteklenmeleri küresel boyutta bir amaç olurken, bu alanda yapılan çalışmalar daha yerel boyutlardadır. Bu felsefenin benimsenmesi sorunlara daha isabetli ve doğru çözümler bulunmasında önemli rol oynayacaktır.

Çalışmada esas alınan mikro ölçekte yerel kalkınmada sürdürülebilirliği sağlayabilecek önemli aktörlerin güçlü ve zayıf yönlerinin tespit edilmesidir. Bu doğrultuda öncelikli olarak yerel ve sürdürülebilir kalkınma anlayışlarından

kısaca bahsedildikten sonra mikro temelli sürdürülebilir kalkınma araçları açıklanmıştır. Bu araçlar kapsamında bölgesel kalkınma ajansları, kent ekonomisi formu, KOSGEB, sürdürülebilir şehirler, sıfır atık, kooperatifler, kümeler, kadınlar için sağlanan mikro finans destekleri, İŞGEM incelenmiş ve güçlü zayıf yönleri tespit edilmiştir.

2. SÜRDÜRÜLEBİLİR YEREL EKONOMİK KALKINMA ANLAYIŞI

Küreselleşmenin her geçen gün hızlanması birçok felaketi de beraberinde getirmektedir. Ne yazık ki yanlış kaynak kullanımı, çevre kirliliği, yalnızca tüketmeye meyilli beyinler gelecek dünyanın yaşanmaz bir hale dönüşmesindeki baş kahramanlar olarak görülmektedir. Sürdürülebilirlik kavramının önemi tam da bu noktada ortaya çıkmaktadır. Yaşamsal olan bütün faaliyetlerde kullanılan yenilenemeyen kaynakların neredeyse tükenmek üzere olduğu günümüzde, alternatif kaynak arayışlarına her geçen gün bir yenisi eklenmektedir.

Günümüzde sürdürülebilirlik insan yaşamında olduğu gibi ekonomilerinde olmazsa olmaz ilkelerinden biri olmuştur. İlk zamanlardan beri ülkeler; tüketmek, üretmek, ekonomik üstünlük sağlamak, en iyi olmak gibi bencilce bir rekabet ortamında yaşam kalitelerini artıracak bir kalkınma anlayışı benimsemişti. Ancak dünyanın çeşitli doğal afetlerle uyarılarda bulunmasıyla ve üretimde kullanılan kaynakların azalmaya başlamasıyla birlikte ülkeler kaynak yönetimi, yenilenebilir kaynaklar, çevresel faktörlerin korunması gibi stratejik konular üzerinde çalışmaya başlamıştır. Bu çalışmalar sürdürülebilir kalkınma anlayışını ortaya çıkarmıştır.

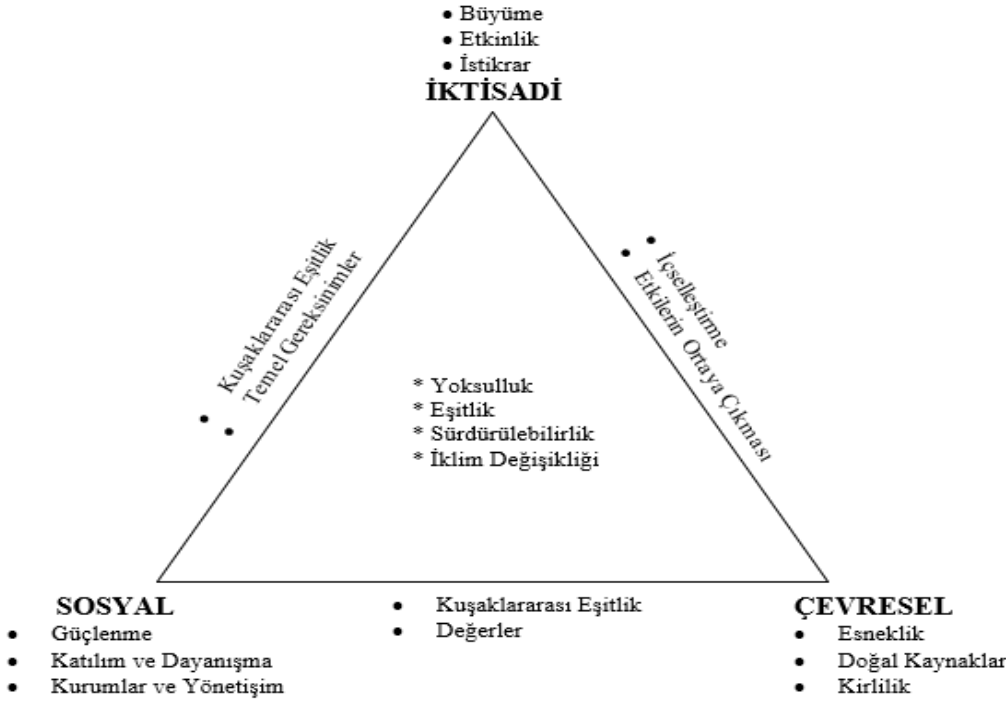
T.C. Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı (2021) sürdürülebilir kalkınma anlayışını gelecekteki nesillerin ihtiyaçlarını karşılayabilecekleri kaynakları tehlikeye atmadan, var olan ihtiyaçların karşılanması olarak tanımlamıştır. Sürdürülebilir kalkınma anlayışı bütün ülkeler tarafından 20. yüzyılın sonundan itibaren politikalarla belirlenmiş ve uygulanmaya başlanmıştır. Bu kalkınma anlayışının temelini çevresel faktörlerde meydana gelen bozulmaların engellenmesi, ekonomik ve sosyal yapının çevre ile bütünleştirilmesi ve gelecek kuşaklara yaşanabilir bir dünya bırakmak oluşturmaktadır.

UNDP (2021) sürdürülebilir kalkınmanın asıl amaçlarının ülkelerdeki yoksulluk oranlarını düşürmek, çevresel faktörleri korumak ve dünya üzerinde yaşayan her canlının refah ve barış ortamında yaşamasını sağlamak olarak belirtmiştir. Bu doğrultuda bazı hedefler belirlenmiştir. Bunlar: yoksulluğun ve açlığın son bulması, sağlıklı ve kaliteli bir yaşam imkanı, eğitimde niteliklerin artırılması, cinsiyet eşitsizliğinin son bulması, temiz su ve enerji, insana yakışacak işler ve ekonomik büyüme, üretim ve tüketimde sorumlulukların artırılması, eşitsizliklerin azalması, şehirlerde sürdürülebilirlik, iklim faaliyetleri, su ve kara yaşamını koruma, kurumların barış, adalet çerçevesinde güçlü yapılar haline dönüştürülmesi ve bütün bu belirlenen amaçlar etrafında küresel bir ortaklık hedeflenmiştir.

Sürdürülebilir kalkınmanın sağlanmasında 1970'li yıllardan itibaren yerleşme ön plana çıkmaya başlamıştır. Bu doğrultuda sürdürülebilir yerel kalkınmanın temel amacı küresel ve yerel aktörlerin birlikte hareket etmesini sağlayarak böylece; yerel toplulukların sosyo-ekonomik, kültüre ve siyasi anlamda gelişimlerinde devamlılığı sağlamaktır. Bu aşamada seçilen bölgenin avantaj ve dezavantajları, güçlü-zayıf yönleri analiz edilerek stratejik hedefler belirlenmelidir. Bölgede bulunan kurumsal ve özel yapıların potansiyelini en verimli şekillerde kullanabilecekleri ortamlar oluşturulmalıdır (Yalçın ve Yalçın, 2013: 33-34).

UNITAR tarafından hazırlanan “*Yerel Kalkınma Programı*”nda yerel kalkınma; bölgeye ait kaynakların ve bu kaynakların işlenmesini, doğru kullanılmasını amaçlamaktadır. Yerel Kalkınma Programı’nda merkezi ve özel kurumların daha etkili şekilde organize olabilmeleri için bazı konular belirlenmiştir. Bu başlıklar arasında; *Sürdürülebilir Kentleşme ve Çevre*, *Yerel Ekonomik Kalkınma*, *Yerel Yönetişim ve Kurumsal Destek*, *Sağlık ve İnsan Güvenliği* konuları yer almaktadır (Eroğlu, 2010: 46). Bu alanda yapılan çalışmalar incelendiğinde kalkınmanın sürdürülebilir bir kavram olarak ele alınışı R. Carson’a (1992) ait “*Spring*” kitabına dayanmaktadır. Carson (1992), toplumsal refah artışının ancak ekonomik, çevresel ve sosyal unsurların bir arada işlenerek gerçekleştirilebileceğini savunmaktadır.

Bu doğrultuda sürdürülebilir kalkınma incelendiğinde çevresel, ekonomik ve sosyal olmak üzere üç boyut vardır. Sürdürülebilir kalkınmanın sağlanmasında Dünya Çevre ve Gelişme Komisyonu (WCED) ise ekonomik, sosyal ve ekolojik olarak üç ana başlık belirlemiştir. Munasinghe, çalışmasında sürdürülebilir kalkınmanın temelinde var olan üç unsur olarak göstermiştir. Munasinghe’nin sürdürülebilir kalkınma üçgeni (Şekil 1), sürdürülebilir kalkınmanın sağlanmasında etkin olan üç unsur ve bu unsurlar arasındaki ilişkiyi göstermektedir. Bu kapsamda ekonomi kavramı, üretimin ve tüketimin artırılması sonucunda; çevre kavramı, ekolojik faktörlerin devamlılığının sağlanmasıyla; sosyal kavramı ise bireysel ilişkilerin güçlendirilmesi ve bireylerin organizasyonel faaliyetlerde etkinliğinin artırılmasını sağlayarak kalkınma da sürdürülebilir hedeflere ulaştıracaktır (Munasinghe, 2009: 35).

Şekil 1: Sürdürülebilir Kalkınma Üçgeni

Kaynak: Munasinghe, 2009; 34.

Şekil 1'e göre sürdürülebilir kalkınma üçgeninin de dikkat edilmesi gereken diğer bir önemli nokta ise üçgenin oluşmasını sağlayan faktörler arasındaki ilişkidir. Faktörler arası ilişkinin sağlanmasında çevre ve sosyoloji ekonomisi, çevre ve doğa bilimi, enerji ekonomisi, ekoloji bilimi gibi önemli çalışma alanları mevcuttur.

Diğer taraftan sürdürülebilir yerel kalkınma hedeflerinin sağlıklı bir şekilde işleyebilmesi için ise merkezi ve özel otoritelerin birlikte hareket etmesi önemlidir. Bu doğrultuda merkezi kurumlar ve Sivil Toplum Kuruluşları (STK), kooperatifler, Bölgesel Kalkınma Ajansları (BKA), Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeleri Geliştirme ve Destekleme İdaresi Başkanlığı (KOSGEB), Kooperatifler, Mikrofinans Kaynakları, Kümeler gibi birçok kurum ve kuruluş yerel kalkınmanın sağlanmasında önemli desteklerdendir.

3. MIKRO TEMELLİ SÜRDÜRÜLEBİLİR KALKINMA ANLAYIŞININ TEMEL ARAÇLARI

Geleneksel kalkınma anlayışından farklı olarak yerel kalkınmanın temelinde mikro ölçekte bir canlanma hedeflenmektedir. Özellikle bölgeler arasında dengeli kaynak dağılımı, KOBİ'lerin kurulması ve devamlılığının sağlanabilmesi için teşvikler, istihdamın artırılması, kırsal bölgelerde özellikle kadın istihdamının artırılması için çalışmalar, genç girişimciliğe özendirme gibi önemli mikro konular işlenmektedir. Ayrıca mikro ölçekte bölgede üretilen fazla çıktının, küresel pazarlarda rekabet avantajı sağlayabilmesi için yerel kalkınma organizasyonları önemlidir. Bu bağlamda yerel kalkınma anlayışı ile sürdürülebilirlik alanında daha verimli sonuçlar elde edilmiştir.

3.1. Bölgesel Kalkınma Ajansları

Küreselleşmenin artmasıyla birlikte insan ihtiyaçlarının kentlerde kırsal alanlara göre daha kolay karşılanabilmesi kırdan kente göçlerin yaşanmasına neden olmuştur. Bu süreç bölgeler arasında kaynak dağılımı adaletsizliği, nüfus oranlarında dengesizliklerin yaşanması, bölgesel farklılıkların oluşması ile sonuçlanmıştır. Geleneksel kalkınma anlayışından farklı olarak işleyen bölgesel kalkınma anlayışı, bu dengesizliğe çeşitli araçlarla müdahale de bulunsa da en etkili araç Bölgesel Kalkınma Ajansları olmuştur. Bölgesel Kalkınma Ajansları, buldukları bölgenin sosyal, ekonomik dengesizliğini gidermek ve bölgeler arasında adaletli kaynak dağılımını sağlamak için kurulmuşlardır (DTP, 2000: 93-194).

Bölgesel Kalkınma ajanslarının önemli görevleri arasında; bölgenin ekonomik anlamda kalkınması, yeni istihdam alanlarının oluşturulması, ulusal ve uluslararası yatırımların bölgeye çekilmesi, bölgede ihracat oranlarının artırılması, bölgenin sosyal ve kültürel anlamda geliştirilmesi, mevcut turizm potansiyelinin açığa çıkarılması, küçük işletmelerin desteklenerek devamlılıklarının sağlanması yer almaktadır (Kayasü vd., 2003: 20). Ajanslar işlevsel özelliklerine göre ise dört farklı gruba ayrılarak incelenebilir. Bu işlevsel özellikler; stratejik, operasyonel, sektörel ve uluslararası yatırımların bölgeye çekilmesidir (Hasanoğlu ve Aliyev, 2009: 90).

Mikro ölçekte uygulanan kalkınma anlayışının temelinde var olan işletmelerin desteklenmesi ve yeni işletmeler kurulabilmesi için alternatif teşvik uygulamaları yer almaktadır. Aynı zamanda çıktının pazarlanabilmesi için yeni ortamlar oluşturulması da işletmelerin devamlılığının sağlanmasında önemli konulardan biridir. Kalkınma Ajansları; doğrudan finansman desteği, teknik destek programları, doğrudan faaliyet desteği, güdümlü proje desteği, faiz

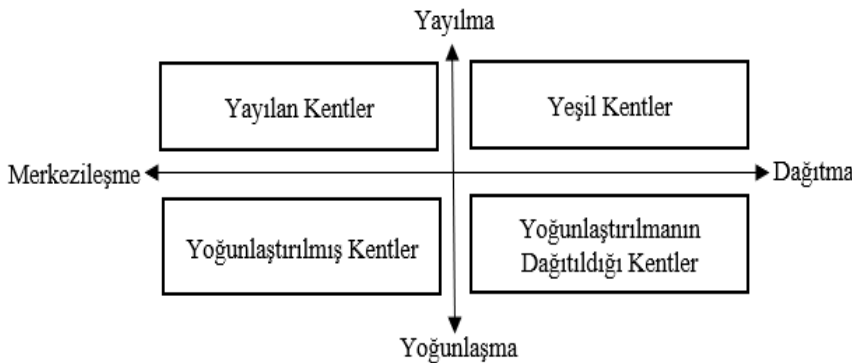
desteği ve faizsiz kredi desteği sağlayarak mikro temelde işletmelere güç vermektedir. Verilen destekler her bölgenin ihtiyaçlarına göre değişkenlik gösterebilmektedir.

Bölgesel Kalkınma Ajanslarının diğer bir görevi ise bölgede teşviklerin en etkili şekilde programlanmasını sağlamaktır. Bu teşvikler; *Sigorta Primi Desteği*, *Sigorta Primi İşveren Desteği*, *Vergi İndirimi*, *Gümrük Vergisi İstisnası*, *KDV İstisnası*, *Yatırım Yeri Desteği*, *Faiz Desteği* ve *Gelir Vergisi Stopaj Desteği* olmak üzere sekiz başlık altında incelenmektedir (Serka Kalkınma Ajansı, 2013: 4-14). Teşviklerin hedefi bölgeye çekilecek yatırım miktarını arttırmaktır. Bu sayede bölgenin ekonomik, sosyal, kültürel olarak kalkınması ve diğer bölgeler ile arasında gelişmişlik farklarının minimuma indirilmesi hedeflenmektedir. Diğer bir ifade ile teşviklerin temel amacı, mikro ölçekte kalkınmanın hızlanmasını sağlanmasıdır.

3.2. Kent Ekonomisi Formu

Yerel ekonomik kalkınma anlayışında hedeflenenlerden biri de bölgelerde ve kentlerde mevcut gelişmişlik farklılıklarının minimum seviyeye indirilmesidir. Böylece mikro ölçekte eş anlı gelişme sağlanırken makro ölçekte ise kalkınma sağlanmış olacaktır. Bu anlayışa göre kent ekonomileri yerel ekonomik kalkınmada en temel yapı taşı oluşturmaktadır. Kent ekonomilerinin iyileşmesi ülkelere rekabette avantaj sağlarken aynı zamanda sosyo-kültürel anlamda da gelişmenin önünü açarak markalaşmayı desteklemektedir.

Sürdürülebilir kent formlarının oluşmasında dört temel yaklaşım mevcuttur. Bunlar “*yayılan kentler*”, “*yeşil kentler*”, “*yoğunlaşmış kentler*” ve “*yoğunlaşmanın dağıtıldığı kentler*”dir. Bu dört temel oluşum yayılma-yoğunlaşma ve dağıtma-merkezileşme eğilimleri etrafında incelenmektedir. Şekil 2’de sürdürülebilir kent formu gösterilmektedir (Holden, 2004: 105):

Şekil 2: Sürdürülebilir Kent Formunda Dört Temel Yaklaşım
Kaynak: Holden, 2004: 106.

Her dört kent formunda da temel amaç doğal kaynaklarda ve çevrede sürdürülebilirliği hedeflemektedir. Bu kapsamda *yayılan kentler* daha geniş araziler üzerinde yerleşimi, *yoğunlaştırılmış kentler* arazilerin kullanım yoğunluğunun ve kaynak verimliliğinin artırılmasını hedeflemektedir. Yine *yeşil kentler* çevresel faktörlerin korunmasını, *yoğunlaşmanın dağıtıldığı kentler* ise hem arazi kullanımlarında karma yoğunluğun artırılmasını hem de kaynak kullanımında çevre dostu yenilenebilir sistemleri hedeflemektedir.

Yatırımların değerlendirilmesi ve büyümenin sağlanabilmesi için kentlerin iyileştirilmesi, ekonomik kalkınmada sürdürülebilirliği sağlayabilir. Daha elverişli iş ortamları oluşturularak hem mevcut işletmelerin devamlılığı sağlanırken hem de sektörlerde yeni yatırımların teşviki sağlanmış olacaktır (Moon vd., 2016: 332). Küreselleşen dünyada mikro ölçekte bakıldığında kentler, ülkelerin kalkınmasının hızlanması için önemli faktörlerden biri haline gelmiştir. Kent ekonomilerinin etkinliğini arttırmak için her kentin üstün olduğu yönlerde uzmanlaşma sağlanması gereklidir. Kent ekonomileri formu sayesinde uzmanlaşılacak alanlara göre daha stratejik hedefler belirlenerek, yerel kalkınmada hızlı bir ilerleme kaydedilebilir.

3.3. Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeleri Geliştirme ve Destekleme İdaresi Başkanlığı Destekleri

Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeleri Geliştirme ve Destekleme İdaresi Başkanlığı (KOSGEB), bölgesel kalkınmanın temel yapı taşlarından biri olan küçük ve orta ölçekli işletmelerin problemlerine çözüm üretebilmek, teknolojideki gelişmelere uyum sağlamak, rekabete karşı hazırlıklı olmak ve ekonomik katkılarını, aktifliklerini arttırmak için çalışmalar sürdürmektedir. KOSGEB’in sunduğu destekler arasında; girişimcilik destekleri, AR-GE, teknolojik üretim ve yerleştirme destekleri, işletme geliştirme, büyüme ve uluslararasılaşma destekleri, KOBİ finansman destekleri, İŞGEM/TEKMER programı, laboratuvar hizmetleri, rehberlik ve danışmanlık hizmetleri, imalatçı mikro ve küçük işletmelere hızlı destek programı yer almaktadır.

Ekonomilerin canlanmasında ve devamlılığının sağlanmasında mikro ölçekte KOBİ’lerin desteklenmesi son derecede önemlidir. Bu açıdan bakıldığında KOSGEB, küçük ve orta ölçekli işletmelere sunduğu fırsat olanaklarıyla sürdürülebilir kalkınma açısından önemli bir role sahiptir. Sadece sağladığı finansman desteği ile değil aynı zamanda

girişimcilerin bilinçlenmesi için verilen eğitim programları ile de yeni işletmelerin kurulabilmesinin önünü açmaktadır.

Ayrıca KOSGEB, Türkiye’de kadın girişimciliğin teşvikinde, kendi işlerini kurmasında ve faaliyetlerini sürdürmesinde finansal destek sağlayan kurumların başında gelmektedir. Kadın girişimciliğini arttırmak üzere pek çok eğitim ve kurs verilmektedir. Destek verirken kurumun izlediği iki yol vardır. Birincisi, kadın istihdamını arttırmak için kadınların kendi iş yerlerini açmasına yardımcı olmak, iyi bir iş veren olabilmesi için gereken eğitimleri vermek ve geri ödemeli/ödemesiz olarak verilen maddi destek paketleriyle küçük-orta ölçekli girişimlere teşvik etmektir. İkincisi ise kadınların evde yapabilecekleri üretim/hizmeti desteklemek amacıyla verilen düşük miktartlı kredilerdir. İki yöntemde de kadınlara yönelik olarak geliştirilmiş fırsatlar dâhilinde kadınların güçlendirilmesi amaçlanmaktadır (Kadın Emeği ve İstihdamı Girişimi Araştırma Raporu, 2013).

3.4. Sürdürülebilir Şehirler

Sanayi devrimi sonrası kentleşmenin artması toplumsal alanda birçok sorunu da beraberinde getirmiştir. Sanayileşme ile birçok bölgeye kurulan büyük makineler ekolojik problemler doğurmuş ve fabrika atıklarının çevreye zarar verdiği ayrıca israfın fazlaştığı görülmüştür. Özellikle kentlerdeki nüfus artışı, kullanılabilir tarım alanları üzerine konut inşa edilmesine sebep olmuştur. Sürdürülebilir şehir projeleri de tam bu noktada devreye girmiş ve bu problemi ortadan kaldırmak, daha temiz hava edinmek, kullanılabilir verimli alanları çoğaltmak ve halkın sağlığı ön planda tutularak karbon gazı salınımının durdurulmasını hedeflemiştir.

Çevre ve Şehircilik Bakanlığı sürdürülebilir şehirleri, sosyo-ekonomik anlamda kalkınma sağlanırken doğal kaynakların minimum kullanıldığı ve yenilenebilir üretim-tüketim zincirinin sağlandığı merkez yapılar olarak görmektedir. Bu doğrultuda kamu hizmetlerinde iyileşme, yaşam kalitesinin artırılması ve şehirlerde mevcut kaynak kullanımının çevre şartlarına zarar vermeden sağlanması bir şehrin sürdürülebilir şehir olmasındaki üç temel kriter olarak belirlenmiştir (Öztürkoglu vd., 2018: 69).

Sürdürülebilir şehirlerin yakın gelecek için bir hayli önemli olduğu doğan problemler sayesinde net bir şekilde görülmüştür. Bu şehirlerin oluşması için bütünleşmiş ulaşım, ulaşım ve iklim kentsel gelişim ve erişebilirlik, sağlık ve yol güvenliği, binalarda enerji verimliliği gibi uygulamaların hayata geçirilmesi önem arz etmektedir. Bu uygulamaların hayata geçirilmesi sayesinde Gelecekte daha çok artacak olan kent nüfusunun enerji tüketimi en az seviyeye inecektir. Daha temiz ve daha rahat yaşam ve konaklama koşulları oluşacaktır. Örneğin elektrik, su, doğal gaz gibi fatura kesimlerinde daha düşük maliyet getirilmiş olacak ve buna bağlı olarak halkın ekonomik refahı yükselecektir. Bu durum ülkelerin ekonomik kalkınmasında da önemli rol oynayacaktır. Tüm bu konuların kapsayıcılığı göz önünde tutulursa sürdürülebilir şehir projelerinin ne kadar önemli olduğu ve günümüz koşullarında dahi uygulandığında olumlu sonuçlar vereceği görülmektedir.

Şehirlerde kaliteli yaşamın sürdürülebilir olması için diğer bir önemli faktör de su yönetimidir. Şehirlerde geleneksel su yönetimiyle yapılan uygulamalar (arıtılmayan atık sular, yanlış su tüketimi gibi) içme suyu kirliliğini arttırdığı gibi toprak yapısının bozulmasında da önemli bir etkidir. Özellikle kalabalık şehirler için düşünülen *Sünger Şehirler Projesi* su yönetiminde iyileştirmeler yapmak için önerilmiştir. Geleneksel olan risk yönetiminin, merkezi olmayan su yönetimi sistemine çevrilmesini amaçlayan projede; her şehirde yağmur suyu toplama havuzları, düzenleyici dağıtım ve arıtma sistemleri yer almaktadır. Proje sayesinde yağmur sularının eko sistem için daha faydalı şekle dönüştürülmesi ve atık suyun çevreye zararının engellenmesi amaçlanmaktadır (Coşgun ve Özdemir, 2017: 44).

3.5. Sıfır Atık Uygulaması

Sürdürülebilir kalkınma amaçları arasında karasal ekosistemleri güvence altına almak, yenileyebilmek ve bu sistemleri sürdürülebilir hale getirmek yer almaktadır. Bu amaç kapsamında oluşturulan Sıfır Atık Projesi, tüketim esnasında ürünlerin yok olmaması ya da geri dönüşümünün sağlanması için Çevre ve Şehircilik Bakanlığı’na (2018) uygulamaya geçmiştir. Bu proje sayesinde bir sonraki kuşaklara daha temiz ve geleceğe daha parlak bakabilen bir çevre oluşturabilme imkânı ortaya çıkmıştır. Sıfır Atık Projesi kapsamında önemli hedefler belirlenmiştir. Bunlar:

- ✓ Doğal ortamın çoğaltılması ve toprak verimliliğin ön planda tutulması,
- ✓ Gereksiz harcamaların kısıtlanması ve ekonomik bağlamda gelirin artırılması,
- ✓ Ürün maliyetinin düşürülmesi,
- ✓ Gelecek nesillerin seminerlerle sürdürülebilirlik hususunda bilgilendirilmesi,
- ✓ Çevre dengesinin korunmasıdır.

Türkiye’de ilk olarak Çevre ve Şehircilik Bakanlığı tarafından başlatılan atık yönetimi, geri dönüşüm gibi uygulamalar halen devamlılığını korumaktadır. Son zamanlarda yapılan çalışmalar özellikle atıkların geri dönüştürülmesi üzerine yoğunlaşmıştır. Ancak etkili bir atık yönetimi için bireysel farkındalık oluşturmak son

derecede önemlidir. Türkiye’de bireysel farkındalık için oluşturulan www.sifiratik.org web sitesi ile hem bireysel desteklerin hem de sivil kuruluşların sıfır atık konusunda bilinçlendirilmesi için oluşturulmuştur (Ergülen ve Atcı, 2020: 315-316).

Küresel boyutta ekosistemin devamlılığı için planlanan birçok proje yer almaktadır. Bunlardan biri de çevre ve doğa dostu “Yeşil Şehirler Projesi”dir. Yeşil şehirler projesi kapsamında; yeşil parklar ve bahçeler, yeşil duvar ve çatılar, topluma açık sanat eserleri, halka yeni yaşam tarzı alternatifleri sunmak gibi önemli alt başlıklar vardır. Türkiye’de de yeşil şehirler, ekosistemin korunması ve devamlılığının sağlanması adına çeşitli stratejiler uygulanmaktadır. Bunlardan biri; On Birinci Kalkınma Planı’nın “Şehirleşme” başlığı altında da belirtildiği gibi “Yeşil Şehir” vizyonu benimsenerek şehirlerde yaşam kalitesini arttırmak ve iklim değişikliğine karşı harekete koyulmak için yeşil alanların çoğaltılması hedeflenmiştir (T.C. Çevre ve Şehircilik Bakanlığı, 2019: 302, 324).

3.6. İş Geliştirme Merkezleri

İş Geliştirme Merkezlerinin (İŞGEM) faaliyetleri arasında genç girişimcilere iş kurabilmeleri adına yol göstermek, bünyesinde yer alan işletmelere faaliyetlerine devam edebilmesi ve gelişmesi adına finansal destek vermek, gerekli konularda eğitim ve rehberlik etmek yer almaktadır. Ayrıca işletmenin kurulması için stratejik mekân seçimi ve işletmede uygun ofis ortamı için yönlendirme alanında da işletmelere hizmet sunmaktadır. İŞGEM bünyesinde yer alan genç girişimcilere ortalama 12-36 ay profesyonel destek hizmeti verilmektedir (Akkaya, 2011: 1-4). Bu doğrultuda İŞGEM’lerin temel hedefleri arasında (Beşel ve Yardımcıoğlu, 2017: 109);

- ✓ Yeni iş fikirlerine destek vermek,
- ✓ Fikirlerin gerçekleştirilmesinde yardım etmek,
- ✓ İşletmelerin devamlılığının sağlanmasında yön göstermek,
- ✓ İşletmeleri üretkenlik ve sağladıkları istihdam oranını arttırmaları için teşvik etmek,
- ✓ Yerel kaynakların dağılımında adaleti sağlamak ve kaynak dağılımında alternatifler üretmek,
- ✓ Girişimciliği özendirerek çalışmalarda bulunmak yer almaktadır.

Sürdürülebilir yerel kalkınmanın sağlanmasında diğer bir önemli faktör de KOBİ’lerin desteklenerek devamlılıklarının sağlanmasıdır. Bu noktada İŞGEM, KOBİ’lere önemli avantajlar sunmaktadır. İş hayatına yeni başlayan işletmelerin kurulma aşamasından itibaren iş düzeninin oturmasına kadar geçen süreç boyunca İŞGEM’ler sağladıkları destek ile işletmelerin devamlılığını sağlamasında önemli bir role sahiptir.

3.7. Sivil Toplum Kuruluşları

Sivil toplum; bireylerin gönüllü olarak oluşturdukları kişi ve devlet arasında bulunan toplumun çıkarlarını ve değerlerini korumak için bir araya gelen toplum üyelerini ifade eder. Bu amaçlarla gönüllü olarak bir araya gelen ve ortak hedeflerle hareket eden bireyler sivil toplum kuruluşlarını (STK) meydana çıkarmıştır. Bu yüzden STK’lar, sivil toplumların kurumsallaşmış organlarıdır. Daha geniş bir ifade ile STK’lar, toplumsal faydanın gözetildiği ve toplumsal fayda üzerine kamuoyu oluşturan, sosyo ekonomik ve siyasal yeniliklere öncü olan, demokratik bir işleyişi olan, kişisel çıkarlar hedeflemeyen ve gönüllü kişilerden oluşan yapılardır. Dünya Bankasına göre STK’lar; Sosyal refah ve barış ortamını koruyucu, yoksullukla mücadele eden, ekosistemi koruyan, toplumun gelişmesi için çalışmalar yapan ve bu doğrultuda çeşitli sosyal hizmet sunumu sağlayan özel kuruluşlardır (World Bank, 1995: 7).

Ülkemizde mikro finansman sağlayan STK’lar incelendiğinde özellikle; Mikro Kredi Projesi ve Kadın Emeğini Değerlendirme Vakfı (KEDV), Türkiye Grameen Bankası Mikrofinans Programı (TGMP), Maya Mikro Ekonomik Destek İşletmesi ve Toplum Gönüllüleri Vakfı (TOG) dikkat çekmektedir.

Türkiye İsrافی Önleme Vakfı (TİSVA) 2003 yılında Diyarbakır’da kurulan ve kâr amacı olmayan bir kurumdur. Vakıf müşterilerine teminatsız mikro kredi desteği sağlamaktadır. Özellikle kadın girişimciliğine yönelik hizmet ve destek vermektedir. Kredilerini düzenli ödeyen bireylerin/kurumların bir sonraki başvurularında alacakları kredi limiti kademeli olarak arttırılmaktadır (tgmp. net).

2002’de faaliyetlerine başlayan TOG’da mikro finansman desteği sağlayan diğer kurumlardan biridir. Temel amaçlarından bir diğeri ise genç gönüllü bireyleri toplum yararına düzenlenen etkinliklere teşvik ederek toplumsal iletişim ve birlikteliği arttırmaktır (tog.org. tr). TOG “Topluma Destek Projesi” ile ilk olarak kadın girişimciler sonrasında mikro finansman ihtiyacı olan 2,5 milyon kişiye ulaşmayı hedeflemiştir. Vakıf mikro finansman desteklerinin toplumsal kalkınmanın sürdürülebilir boyutta sağlanması açısından önemli olduğunu vurgulamaktadır (Gökyay, 2008: 96).

Kadın Emeğini Değerlendirme Vakfı (KEDV) ise 2002’de kurulan ve özellikle yoksul kadın girişimcilere mikro finansman sağlayan önemli kurumlardan biridir. Kadın girişimcilerin işlerini kurup ilerletebilmeleri için önemli

hizmetler sunmaktadırlar. Ayrıca Türkiye'nin ilk mikro finans desteği sağlayan kurumlarından biridir. Kurumun ilk faaliyetleri 1999 depremin en çok etkilediği illerden olan Kocaeli'nde faaliyete başlamıştır (kedv.org.tr).

3.8. Kooperatifler

Sosyal politika aracı olan kooperatifler, kişiler arası iş birliğini sağlayarak, rekabet ortamının yeterli olmadığı durumlar için önemli bir alternatif olmaktadır. Ekonomik kalkınmada sürdürülebilirliğin sağlanmasında da önemli araçlardan biri olan kooperatiflerin amacı yerel girişimcilerin desteklenerek işlerini kurmasına destek olmaktır. Bu noktada kooperatiflerin en önemli özelliklerinden bir diğeri de özel ve kamu kurumlar arasında iletişim köprüsü oluşturmaktır. Kooperatiflerin varlığının devlet tarafından desteklenmesi, kooperatiflerin daha çok girişimciye ulaşmasına ve doğrudan ulusal ekonomik kalkınmanın sürdürülebilirlik sağlanacaktır (Örki, 2016: 16).

Kooperatiflerin en temel ilkeleri; gönüllülük, bağımsız ve özerk olmak, toplumsal faydayı hedeflemek, açık ve şeffaf olmaktır. Maddi manevi desteğe ihtiyacı olan bireylerin kooperatifler aracılığı ile sorunlara daha hızlı çözümler bulunabilmektedir. Birlik ve beraberlik duygusu toplumsal iletişimi güçlendirdiği gibi kooperatiflerinde uzun ömürlü olmasına neden olmaktadır. Kooperatifler sağladıkları mikro finansman destekleri ile yeni iş girişimlerine teşvik ederek ekonomik anlamda da sürdürülebilirliğin sağlanmasında önemli rol oynamaktadırlar. Kooperatifler kamu kurumlarının ve özel kurumların bir arada hareket etmelerini sağlayarak ekonomik ve toplumsal anlamda sürdürülebilir yerel kalkınmayı da desteklemektedir. Kooperatifçilik alanında yapılan bazı önemli çalışmalar ve konferanslar Tablo 1'de verilmiştir.

Tablo 1: Kooperatifçilik Alanında Atılan Önemli Adımlar

Tarih	Kurumlar ve Konferanslar	Görüşler ve Aktiviteler
1980	Uluslararası Kooperatifler Birliği (ICA- International Cooperative Alliance)	Kooperatiflerin çevre sorunlarına alternatif çözümler üretebileceğini savunurlar (ILO, 2001).
1990	Birleşmiş Milletler Çevre ve Kalkınma Komisyonu	"Ortak Geleceğimiz" raporuyla birlikte Uluslararası Kooperatifler Birliği, komisyona dahil olmuştur.
1992	Birleşmiş Milletler Çevre ve Kalkınma Konferansı	Uluslararası Kooperatifler Birliği'nin kalkınmanın sürdürülebilir açısından kritik öneme sahip olduğu belirtilmiştir (Alkan, 2001; 211).
1993	Uluslararası Kooperatifler Birliği (UKB)	Düzenlediği konferansta çevre ve sosyal hayatı korumaya yönelik faaliyetlerini tanıtmış ve sağladıkları toplumsal faydaya değinilmiştir.
2012	On Yıllık Kooperatif Tasarısı	Tasarıya göre kooperatifler sürdürülebilirlik anlamında önemli rol oynamaktadır. Kooperatiflerin temel amaçları arasında çevresel, sosyal ve ekonomik sürdürülebilirlik yer almaktadır (ICA, 2013).

Ülkemizde ekonomik sürdürülebilirliğin yerel bir boyut kazanmasında kooperatiflerin rolü oldukça önemlidir. Ancak 2012-2016 tarihli Kooperatifçilik Stratejisi ve Eylem Planı'nda kooperatifler üzerinde yapılan swot analiz sonuçlarına göre mevcut kooperatiflerin varlıklarının devamlılığını sağlamak ve çalışmalarının ilerletilmesi konusunda maddi olarak önemli sorunlarla karşılaştıklarına değinilmiştir (KGM, 2011).

Kuruluştaki amaçlarının farklı olması kooperatiflerde çeşitliliğe neden olmuştur. Kooperatifler, temel faaliyetlerine göre iki grupta incelenmektedir. Bunlar; tarımsal kooperatifler ve tarım dışı kooperatiflerdir. Tarımsal kooperatiflerin faaliyetleri özellikle ziraat alanında kullanılan teknolojinin, verimli üretim yöntemlerinin, tohum bakımı ve ilaç bilgisinin temin edilmesidir. Tarımsal kooperatifleri: *Tarımsal Kalkınma Kooperatifleri, Tarım Kredi Kooperatifleri, Tarım Satış Kooperatifleri, Sulama Kooperatifleri, Su Ürünleri Kooperatifleri, Pancar Ekicileri Kooperatifleridir.* Tarım dışı kooperatiflerde ise temel amaç finansal sorunlara destek olmak ve yeni çözümler üretmektir. Tarım dışı kooperatifler arasında; *Tüketim Kooperatifleri, Konut Kooperatifleri, Taşıma Kooperatifleri, Küçük Sanat Kooperatifleri, Eczacı Kooperatifleri, İş Yeri Yapı Kooperatifleri, Turizm Kooperatifleri, enerji kooperatifleri* sayılabilmektedir.

Türkiye'de özellikle son yıllarda kadın girişimcilere yönelik faaliyet sürdüren kooperatiflerinde sayısı artmaktadır. Kadın kooperatiflerinin kurulmasının asıl amacı, örgütsel davranışı, alan eğitimlerini, proje oluşturma yöntemlerini, ürünlerin nasıl pazarlanacağını öğretmek ve en önemlisi finansal konularda sorunların giderilmesinde kadın girişimcilere destek olmaktır. *Kadına Yönelik Kooperatiflerin* devamlılığını sağlamaları için desteklenmesi hem ekonomik hem de sosyo- kültürel boyutta ilerlemenin önemli bir unsurudur (Koç, 2012: 28-29).

3.9. Kümeler

Küme oluşumları yerel rekabetin arttırılmasında, bölgeler arası etkileşimin güçlendirilmesinde, refah düzeyinin arttırılmasında, yeni istihdam alanlarının oluşturulmasında önemli bir role sahiptir. Bu doğrultuda sürdürülebilir yerel kalkınma için büyük öneme sahiptir. Kümeler, özellikle bölgesel kalkınma politikalarını destekleyici ve bölgede bulunan işletmelerin devamlılığının sağlanmasına yönelik politikalara sahiptir. Kümelerin bir diğer önemli görevi ise bölgede bulunan ve ihtiyaç sahibi girişimcilere mikro kredi imkânı sunmasıdır. Bölgelerde oluşturulan kümeler sayesinde; yerel işletmelerin devamlılığı sağlanır, yeni girişimler desteklenir, bölge içinde ortak iş hareketliliği sağlanır ve bölgede yeni yatırımlar için teşvik oluşturulmuş olur.

Literatürdeki çalışmalar incelendiğinde, her bölge bir küme olarak kabul edilmektedir. Kümelerin temel aktörleri olan kurum/kuruluşlar; “*üreticiler, tedarikçiler, yerli ve yabancı müşteriler, bilgi ve Ar-Ge sağlayıcıları, alt yapı kurumları, politika yapımçıları*”dır. Bu aktörlere bakıldığında kümelerin aktörleri, bölgesel kalkınmayı sağlayan aktörlerden oluşmaktadır (ahika.gov.tr).

Sürdürülebilir yerel kalkınmanın temel politikalarının uygulanabilmesi; yönetim/idari politikalar, sanayi ilerletme politikaları ve Ar-Ge & inovasyon politikalarının da uygulanabilmesine bağlıdır. Sürdürülebilir yerel kalkınmanın sağlanabilmesi için tüm politikaların bütünleşmiş bir şekilde işlemesi kümelerin oluşturulmasıyla daha kolay bir hale getirilmiştir. Türkiye’de bulunan kümelere örnek olarak; ODTÜ Tekno-Kent Yazılım Kümesi, DTÜ Tekno-Kent Yazılım Kümesi, Ostim İş ve İnşaat Makineleri Kümesi (İŞİM), İzmir Organik Gıda Kümesi verilebilir.

3.10. Kadınlar İçin Mikro Finansman Olanakları

Mikro girişimcilik ve KOBİ’lerin rolü gelişen ülkelerin kalkınmasında önemlidir. İlk olarak Bangladeş’te mikro alanda Kredi problemlerini gündeme getiren ve Grameen Bank aracılığıyla kadın girişimcilerin ekonomiye etkin bir şekilde katılmasını amaçlayan Muhammed Yunus; bir ülkenin ekonomik kalkınmasında en etkili rolün kadınlarda eşit bir şekilde işgücüne dahil etmekten geçtiğini ifade etmiştir. Amerika Birleşik Devletleri’nde faaliyetlerine devam eden Center for Business Research, yaptığı araştırmalarda kadın girişimcilerin rekabet avantajı elde edebilmesi için özellikle beş kredi kalan olduğunu söylemiştir. bu alanlar; bilgiye erişim, sermayeye erişim, piyasalara erişim, şebekelere erişim onaylama olarak belirlenmiştir. özellikle finansman konusu kadın girişimcileri en çok zorlayan konulardan biri olarak belirlenmiştir (Soyak, 2010: 128-132).

Türkiye’de Grameen mikrofinans programı dahilinde işlem ve üretim, Ticaret, bireysel işletmeye sahip olma, hizmet sektörü, hayvancılık ve tarım gibi alanlarda kredi desteği sağlanmaktadır. TGBM Müdürü Halil Orhan “2030 Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri” kapsamında “*her çeşit yoksulluğu*” gidermeyi amaçladıklarını ifade etmiştir. Bu doğrultuda Türkiye’de uygulanan mikro finansman uygulaması, bağışlara dayalı finansman ile oluşturulan bir yapıya sahiptir. Ayrıca herhangi bir teminat yada kefalet gerektirmeden dar bütçeli kadınların ekonomik faaliyetler de bulunmalarına sağlamak amacıyla oluşturulmuştur. Bu nedenle desteklerin devam edebilmesi ve daha fazla yoksul kadın girişimciye ulaşılabilmesi için ek fonların ve bağışların devamlılığı çok önemlidir. TGMP 2020 faaliyet raporuna göre mikrofinans destekleri şu ilkelere göre uygulanmaktadır (TGBM, 2020: 1-18):

- ✓ Dar gelirli Kadınların ekonomiye katılımlarını arttırmak ve bu sayede fakirliğin olmadığı bir ülke yaratmak,
- ✓ Yoksul ailelerin kendilerine ait finans desteği getirecek bir faaliyeti gerçekleştirerek bu ailelerin ekonomik ve sosyal statülerini geliştirmek ve bu alanda sürdürülebilirliği sağlamak,
- ✓ Teminat ya da kefalet istenmeden mikro kredi desteği sunabilmek,
- ✓ Özellikle hiç bir varlığı yada sermayesi olmayan kadın girişimcilere ulaşabilmek,
- ✓ Verilen kredi desteğinde önceliğin en yoksul kadın girişimciye verilmesi esastır,
- ✓ Verilen destekler hanenin yoksulluk sınırının üzerine çıkmasına kadar devam eder.

Mikro finansman desteği sağlayan kurumlar kar amacı gütmemektedir. Türkiye’de bu alanda çalışmalar yapan iki önemli kurumdan ilki; Kadın Emeğini Değerlendirme Vakfı (KEDV), “*Maya Programı*” ile 2015 yılından itibaren kredi desteği vermiştir. Diğer bir önemli program ise Türkiye Grameen Mikrofinans Programıdır (TGMP). 2016 yılından itibaren birçok yoksul kadın girişimciye destek vermeyi başarmıştır. Bu kurumlar dışında 1986 yılında kurulan Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma fonu (SYDF) ve 1990 yılında Sanayi ve Ticaret Bakanlığı tarafından kurulan Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeleri Geliştirme ve Destekleme İdaresi Başkanlığı (KOSGEB) tarafından verilen kredilerde önemli mikrofinansman kaynaklarıdır.

3.11. Kent Konseyleri

Kent konseyleri, 1977 yılında Türkiye’de de kurulmaya başlanmıştır. Türkiye’de kent konseylerinin kurulmaya başlanması İçişleri Bakanlığı’na bağlı Mahalli İdareler Genel Müdürlüğü’nce “*Türkiye’de Yerel Gündem 21 Yönetişim Ağı Kanalıyla Birleşmiş Milletler Binyıl Kalkınma Hedeflerinin Yerelleştirilmesi*” projesi kapsamında 2007’de Resmî Gazete ’de kamuoyuna duyurulmuştur. Proje kapsamında kent konseylerinin hedefleri yerel kalkınmanın hızlandırılabilmesi için *Binyıl Kalkınma Hedeflerine* göre planlanmıştır (Kutlu vd., 2009: 519; Bulut, 2013: 102-103).

Kent konseyleri, 5393 sayılı Belediye Kanununun 76. Maddesine göre; buldukları kentlerin yaşam koşullarını iyileştirmek, çevre duyarlılığının artırılması, kültürel ve tarihi yapıların korunması, toplumun bilinçlendirilmesi, yönetsel faaliyetlerin geliştirilmesi, girişimcilerin desteklenmesi gibi önemli konuları işlemektedir. Hedef aldığı temel görevleri ve demokratik yapısı bakımından incelendiğinde kent konseyleri, sürdürülebilir yerel kalkınma açısından önemli bir role sahiptir (Eroğlu, 2010: 45, 49).

Sürdürülebilir kalkınmanın temel ölçütleri arasında yer alan “yoksulluğun ve açlığın giderilmesi”, “temel eğitimleri toplumda her bireyin alabilmesini sağlamak”, “kadın haklarını iyileştirmek ve ekonomik kimliklerini güçlendirmek”, “toplumda cinsiyet eşitsizliğinin engellenmesi”, “yaşam ömrünü uzatmak”, “salgınlarla mücadelenin güçlendirilmesi”, “sürdürülebilir çevre uygulamalarının yaygınlaştırılması” ve “küresel ortaklıkları güçlendirerek sürdürülebilir kalkınmaya ulaşılması” gibi temel ölçütler kent konseylerinin de sağlamaya çalıştığı ölçütler arasındadır (Kocağlu, 2015: 109).

Kadınların ekonomide daha aktif rol oynaması, ekonomik kalkınma ve refah seviyesindeki artışları daha çok hızlandıracaktır. Kent konseylerinin özellikle bu alanda yaptığı çalışmalar önem arz etmektedir. Kent konseylerinin bu alanda yaptığı çalışmalar arasında; Afyonkarahisar ve Sakarya kent konseylerinin kurduğu Kadın El Emeği Satış Merkezi, Manisa ve Artvin kent konseylerinin kurduğu kadın danışma ve dayanışma merkezi, Manisa Kent Konseyi tarafından ev ekonomisine katkı yapmak isteyen kadınlara kurs hizmeti örnek verilebilmektedir. Ek olarak kent konseyleri kadına yönelik şiddetin bitirilmesi adına da birçok çalışma gerçekleştirmektedir. Bu alanda yapılan çalışmalara örnek olarak; Batman ve İzmir kent konseylerinin şiddet mağduru kadınlara eğitimler vermesi ve sığınma istasyonunu kurması, Adana Kent Konseyi'nin “*Önce İnsan, Sonra Kadınım! Şiddet Mağdurları Sosyalleştirme*” projesi verilebilir (Eroğlu, 2010:52).

4. MIKRO TEMELLİ SÜRDÜRÜLEBİLİR KALKINMA ANLAYIŞININ GÜÇLÜ VE ZAYIF YÖNLERİNİN ANALİZİ

Bir ülkenin kalkınmada sürdürülebilirliği sağlayabilmesindeki temel etken yerel olarak mikro ölçekte çalışmalar yapması ile doğru orantılıdır. Etkili bir kalkınma sağlanabilmesi için her birimin ihtiyaçlarının karşılanması ve başarıya giden en kısa yola yönlendirilerek devamlılığının sağlanması gereklidir. Bu doğrultuda öncelikli olarak mikro ölçekte uygulanan sürdürülebilir kalkınma anlayışının güçlü ve zayıf yönlerini bilerek hareket etmek daha doğru sonuçlar elde edilmesini sağlayacaktır. Tablo 2’de mikro temelli sürdürülebilir kalkınma anlayışının güçlü ve zayıf yönleri analiz edilmiştir.

Tablo 2: Mikro Temelli Sürdürülebilir Kalkınma Anlayışının Güçlü ve Zayıf Yönleri

GÜÇLÜ YÖNLERİ	ZAYIF YÖNLERİ
<ul style="list-style-type: none"> ✓ Kırsal istihdam oranlarında artışın sağlanması, ✓ Özellikle kırsal bölgelerde kadın istihdamının artırılması, ✓ İş alanlarının daha verimli kullanımının sağlanması, ✓ Atık yönetimi konusunda birçok işverenin eskiye nazaran daha bilinçli hale gelmesi, ✓ Uluslararasılaşma ve markalaşma kavramlarının başarılı bir şekilde özendirilmesi, ✓ Genç girişimcileri teşvik edecek çalışmaların yapılması, ✓ Kırdan kente göçlerin kontrol altına alınmış olması, ✓ Yaşam kalitesinde artış, ✓ Eğitim olanaklarının her kesimden bireye ulaştırılabiliyor olması. 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Finansal destek fonlarının kısıtlı olması, ✓ İşletmelerin maddi sorunlar yüzünden istenilen potansiyelde istihdam sağlayamıyor olması, ✓ Yeni girişimcilere verilen eğitimlerin yeterince uzmanlaşmış, deneyim sahibi kişilerce verilmiyor olması, ✓ Rehberlik ve danışmanlık yapan görevli kişilerin büyük çoğunluğunun bu alanlarda gerekli eğitimlerin çoğunu almamış olması, ✓ Verilen hizmetlerde teknolojinin henüz gerekli seviyede kullanılamıyor olması, ✓ Prosedür kısmında işveren ve destek veren arasında birim sayısının çok olmasından kaynaklı iletişim kopuklukları.

Kaynak: Tarafımızdan Oluşturulmuştur.

Mikro temelli sürdürülebilir kalkınmada devamlılığın sağlanması için öncelikli olarak zayıf yönlerin üzerinde durulması gereklidir. Özellikle küreselleşmenin ve dijitalleşmenin her geçen gün yoğunlaştığı göz önüne alındığında bu durumun hem avantajlı hemde dezavantajlı yönleri vardır. Her ne kadar ilgili alanda bilgiye ulaşmak parmağımızın ucunda olsa da ulaşılan her bilgi doğru bilgi olmayabilir. Bu açıdan özellikle genç girişimcilerin yol rehberliğini yapacak kişilerin gerekli alanlarda uzman kişiler olmaları oldukça önemlidir. Var olan yapıların çeşitli finansal nedenlerle yok oluşunun önüne geçilmeli ve işletmelerin fon sıkıntısına yeni çözümler/kaynaklar oluşturulmalıdır.

5. SONUÇ

Sürdürülebilir yerel ekonomik kalkınmanın sağlanabilmesi; bölgede toplumun yeniliklere/değişimlere açık, hızlı uyum sağlaması ve üretim odaklı gelişmeye açıklığı ile doğru orantılı şekilde ilerlemektedir. Bu noktada bütçesi kısıtlı girişimcilerin de üretim zincirine dahil edilmesi, ekonomik kalkınmada sürdürülebilirliği önemli ölçüde destekleyecektir. Girişimcilerin desteklenmesinde mikro finans desteği sağlayan gönüllü birçok kurum ve kuruluşlar vardır.

2000’li yılların başından bu yana ülkelerin gündeminde yer alan mikro finans uygulamalarının Türkiye’de de pek çok örneği mevcuttur. Mikro finans desteği veren kurumların temel gayesi kâr maksimizasyonu sağlamak değil; ekonomik kalkınmada sürdürülebilirliğin sağlanmasıdır. Mikro finans destekleri, yoksul girişimcilerinin kendi işlerini kurmasına olanak sağlayarak, yeni istihdam alanları oluşturmakta ve yerel anlamda da ekonomik kalkınmanın sağlanmasında önemli rol oynamaktadır.

Mikro finans uygulamalarının daha güçlü bir sistemle ilerleyebilmesi için çalışmamızda belirttiğimiz zayıf yönlerin giderilmesi gereklidir. Bu sayede daha güçlü bir yapıya sahip mikro finans sistemi oluşturularak özellikle yerel

kalkınmaya maksimum fayda sağlanabilir. Bunun yanı sıra mikro finans uygulamalarının yaygınlaştırılması ve desteklerin artırılması bölgeler arasında bulunan eşitsizlikleri de giderecektir. Sonuç olarak mikro finans sistemindeki aksaklıkların giderilmesi ve sistemin yaygınlaştırılması hem yerel ekonomik kalkınmada sürdürülebilirliği sağlayacak hem de refah düzeyinin artmasında etkin rol oynayacaktır.

KAYNAKÇA

- Akkaya, F. (2011). “İş Geliştirme Merkezleri (İŞGEM) Araştırma Raporu”, Doğu Karadeniz Kalkınma Ajansı, 1-23.
- Alkan, A. (2001), “Yirmibirinci Yüzyıl Başında Dünya Kooperatifçiliğinin Gündemi”, Cevat Geray’a Armağan, Mülkiyeliler Birliği Yayınları, No: 25, Ankara, s: 209-229.
- Banerjee, S.B. (2002), “Contesting Corporate Citizenship, Sustainability and Stakeholder Theory: Holy Trinity or Praxis of Evil?” Academy of Management Conference, Denver, August 9-13, 2002.
- Beşel, F. ve Yardımcıoğlu, F. (2017). “Yerel Yönetimler Üzerine Seçme Yazılar”, Beşköprü Yayınları, Sakarya.
- Bulut, T. (2013), “Şeffaf, Katılımcı ve Etkin Kent Yönetimi İçin Kent Konseyleri”, Bursa: Ekin Basın Yayın Dağıtım.
- Bozdereli, A. A. (2018). “Yavaş Şehir: Yerel Sürdürülebilir Kalkınmaya Bir Alternatif”, İktisat ve Toplum Dergisi, (97), 31-39.
- Carson, R., (1962), “Sessiz Bahar”, (Çeviri: Güler, Çağatay), Palme Yayınları, Ankara, 15-68.
- DPT (2000). “Sekizinci Beş Yıllık Kalkınma Planı”, 2001-2005, Ankara.
- Ergülen, A., Atcı, F. (2020). “Toplam Kalite, Çevre ve Sıfır Atık Yönetimi; Yaklaşımlar, Kazanımlar ve Eleştiriler”, Çukurova Üniversitesi İİBF Dergisi, 2(24), 299-328.
- Eroğlu, H. T. (2010). “Sürdürülebilir Yerel Kalkınma ve Kent Konseyleri”, Dumlupınar Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, 26, 44-55.
- Gökyay, Ç. (2008). “Türkiye’de Mikro Kredi Uygulamaları ve İstihdama Etkileri”, Ankara, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı Yayınları.
- Hasanoğlu, M. Ve Aliyev, Z. (2009). “Avrupa Birliği ile Bütünleşme Sürecinde Türkiye’de Bölgesel Kalkınma Ajansları”, 35 Sayıştay’ın Denetim Kapasitesini Güçlendirme Projesi, 81-90.
- Holden, E. (2004). “Ecological Footprints and Sustainable Urban Form”, Journal Of Housing And The Built Environment, 19(96), 91-109.
- ICA, (2013), “Blueprint for a cooperative decade, International Cooperative Alliance”, 2012 International year of cooperatives. https://ica.coop/sites/default/files/media_items/ICA%20Blueprint%20-%20Final%20version%20issued%207%20Feb%2013.pdf , Erişim Tarihi: 11.01.2022.
- ILO, (2001), Report V (1), Promotion of cooperatives, Fifth item on the agenda, International Labour Office Geneva, 89th Session. <http://www.ilo.org/public/english/standards/relm/ilc/ilc89/rep-v-1.htm>, Erişim Tarihi: 09.01.2022.
- KGM (TC.Gümrük ve Ticaret Bakanlığı Kooperatifçilik Genel Müdürlüğü), (2011), “Türkiye kooperatifçilik stratejisi ve eylem planı 2012- 2016”.
- Kayasü, S., Pınarcıoğlu M., Yaşar, S. S., Dere, S. (2003). “Yerel/Bölgesel Ekonomik kalkınma ve Rekabet Gücünün Artırılması: Bölgesel Kalkınma Ajansları”, İstanbul Ticaret Odası Yayınları, İstanbul, 6-18.
- Kocaoğlu, M. (2015). “Yerel Sürdürülebilir Kalkınma ve Kent Konseyleri: Kırşehir Kent Konseyi Örneği Üzerinden Uygulamalı Bir Çalışma”, PARADOKS Ekonomi, Sosyoloji ve Politika Dergisi, Özel Sayı: 2, 97-117.
- Koç, H. (2012). “Genel Kooperatifçilik ve Kadına Yönelik Kooperatifler, Ziraat Mühendisliği Dergisi”, sayı:358, 24-29.
- Kutlu, Ö., Usta S. Ve Kocaoğlu, M. (2009), “Vatandaş Odaklı/Vatandaşın Odakta Olduğu Yönetim: Kent Konseyleri ve Selçuklu Belediyesi Örneği”, Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi, 9 (18), Ekim, 2009, ss.507-532.
- Markandya, A., Harou, P., Bellù, L. G., & Cistulli, V. (2002), “Environmental Economics for Sustainable Growth: A Handbook for Practitioners”, Edward Elgar, Cheltenham.
- Moon, Y., Kamiya, M., Konishi, Y. (2016). “Local Governments and Local Economic Development”, Productive Capacity and Spatial Analysis, Finance for City Leaders Handbook, 335-352.
- Munasinghe, M. (2009). “Sustainable Development in Practice: Sustainomics Methodology and Applications”, New York: Cambridge University Press, s.34,35.

- Örki, A. (2016). “Ekonomik Kalkınmada Kooperatiflerin Öneminin Örneklerle Değerlendirilmesi”, *Optimum Ekonomi ve Yönetim Bilimleri Dergisi*, 2016, 3(2), 13-22.
- Öztüroğlu, Y., Özbiltekin, M., Sürgeç, I., Gözacan, N., (2018). “Sürdürülebilir Şehirler İçin Bir Ölçek Ölçümü: İzmir İli Örneği”, *Nişantaşı Üniversitesi SBE Dergisi*, 6(2), 67-79.
- Yalçın, A. ve Yalçın, S. (2013). “Sürdürülebilir Yerel Kalkınma İçin Cittaslow Hareketi Bir Model Olabilir Mi?”, *Sosyal ve Beşeri Bilimler Dergisi*, 5 (1), 32-41.
- Serka Kalkınma Ajansı, <https://www.serka.gov.tr/assets/upload/dosyalar/39-soruda-kalkinma-ajanslari-destekleri.pdf> , Erişim Tarihi: 17.09.2021.
- Soyak, M. (2010). “Kadın Girişimciliği ve Mikrofinans: Türkiye Deneyimi”. *Muğla Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü*, 24, 129-144.
- T.C. Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı (2021). <http://www.surdurulebilirkalkinma.gov.tr/temel-tanimlar/> . Erişim Tarihi: 20.09.2021.
- TGMP (2020). “Faaliyet Raporu”. http://www.tisva.net/flip/2020_tgmp_faaliyet_raporu.html , Erişim Tarihi: 01.01.2022.
- UNDP (2021). <https://www.kureselamaclar.org/> . Erişim Tarihi: 22.09.2021.
- https://www.ahika.gov.tr/assets/upload/dosyalar/ahika__tr71-yerel-ekonomik-kalkinma-kumelenme-rehberi.pdf , Erişim Tarihi: 16.01.2022.
- <http://www.kedv.org.tr/index.php?page=maya>, Erişim Tarihi: 18.01.2022.
- <http://www.tgmp.net/sayfa.aspx?aKat=9>, Erişim Tarihi: 18.01.2022.
- http://tog.org.tr/hakkimizda_125, Erişim Tarihi: 19.01.2022.